

Κατὰ τὰ 1824 τὰ σχολεῖα ἦσαν 1411, οἱ δὲ μαθηταὶ 69,629.

Κατὰ τὸ 1814 στρατιωτικὰ σχολεῖα ὑπῆρχον 15, μαθηταὶ δὲ 29,000.

Κατὰ τὰ 1824 ἠριθμοῦντο τὰ σχολεῖα πάντα ἦσαν 117, μαθηταὶ δὲ 102,295.

Κατὰ τὸ 1824 ἀπὸ 100 τὰ ἐκκλησιαστικά φροντιστήρια ἠρξήθησαν εἰς 544, οἱ δὲ διδασκόμενοι ἀπὸ 15,000, ὡς κατὰ τὸ 1804, εἰς 50,000.

Οἱ μαθηταὶ τῶν εἰδικῶν σχολείων ἦσαν 41,300 κατὰ τὸ 1824 ἀπὸ 31775 τῶν 1804. Πρὸ δέκα δὲ εἰς τῶν τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐφθάσαν εἰς 307 ἀντὶ τῶν 46 (1)

Σχολεῖα,	μαθηταί,	ὑπότροφοι,	δυσπᾶνη.
τοῦ ὑπ. τῆς παιδ.	85,707	25,000	7 450000 β.
Στρατιωτικά	179,981	179,500	8,687184
Ἐκκλησιαστικά.	66 024	25 915	3 000000
Εἰδικὰ κτλ.	127,864	21 896	9,596947

460,576 252,311 28,734,131

Παράλληλιζοντες τὸν ἀριθμὸν 460,576 καὶ τὸν 263,223 τοῦ ἔτους 1824, εὐρίσκουεν διαφοράν 197,353· ἀπὸ δὲ τοῦ 104 μέχρι τοῦ 1836 ἡ διαφορά εὐξήθη εἰς 351 318· τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν κατέστη ἡμιτριπλάσιος ἐν τῷ μεταξύ τριάκοντα ἐτῶν.

Οἱ δὲ εἰς ὑψηλὰ μαθήματα ἐγκύπτοντες νέοι καταλέγονται.

Εἰς τὰ σχολεῖα	
Τοῦ ὑπουργ. τῆς παιδείας	10,000.
Στρατιωτικά	10,000.
Ἐκκλησιαστικά.	14 590.
Εἰδικὰ καὶ ἄλλα διάφορα.	9,500.
	44 000. (2)

Εἰς τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν τῶν 460,000 ἀαγκαίως πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ὁ τῶν κατ' οἶκον ἐκπαιδευμένων παιδιῶν, τὸν ὁποῖόν δὲν τολμῶμεν νὰ προσδιορίσωμεν.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν κληρὸν λογίζονται ὡς 480,000 ἐμπεριλαμβανόμενων γυναικῶν καὶ παιδιῶν· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ziabowski (πολιτιογραφία) ὑπάρχουσι ἐν Ῥωσίᾳ τοῦλάχιστον 27,081 ἐκκλησιαστικοὶ δρθόδοξοι, ὅπου πρέπει νὰ ὑπηρετῶσι κατὰ τὸν νόμον 118,406 ἄνθρωποι, προστιθεμένων δὲ καὶ τῶν γυναικῶν γίνονται 200,000 ὡς ἔγγιστα Μικροῦ μὲθα ἄρα γε πολὺ τοῦ ἀληθοῦς, ἀν λαθῶμεν 60,000 παιδιῶν κληρικῶν 10—20 ἐτῶν ἀβένων καὶ θηλέων διδασκόμενων· ἴσως ὅμως ὑπάρχουσι ἐτι 20 καὶ 30,000 ἀρσ. καὶ θηλ. κατωτέρως ἡλικίας κατ' οἶκον ἐκπαιδευόμενα ὡς ἡ ἀναλογία τῶν σπουδάζοντων τιμᾷ πολὺ τὴν φιλόχριστον Κυβερνησιν τῆς Ῥωσίας.

Μεταβαίνομεν εἰς τοὺς εὐγενεῖς, ἀριθμοῦμεν 225,000· τούτων βιβθίως πάντα τὰ παιδιά διδσκονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον. Ἄλλ' ἂν λαθῶμεν τὴν ἀναλογίαν ἐνὸς πρὸς πέντε, ἥτις εὐρίσκειται τὰς Ὅμοσπόνδους ἐπαρχίας, ὅπου πάντα τὰ παιδοφροντῶν εἰς τὰ σχολεῖα, λαμβάνομεν ὡς ἄρα 45,000

Οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι κατὰ Ziabowski ἀριθμοῦνται ἅπαντες 750000· ἀπὸ τῶν 7 μόνον εἰς διδάσκονται, ἔχομεν 107,000.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαφόρων ἐμπορῶν προσδιορίζεται εἰς 200,000· δοθέντος δὲ ὅτι τὸ ἔβδομον αὐτῶν μέγεθος πωδίζει, ἐξάχομεν 27,000.

Οἱ τεχνίται καὶ ἄλλοι τινὲς συμποσῶνται ὡς ἔγγιστα εἰς 5,000,000· ἀν ἐκ τῶν 20 εἰς μίσις μόνον θάνη γράμματα, φέρουσι 250 000.

Τέλος ἐκ τριῶν ἑκατομμυρίων ὑπηρετῶν (ἐπισημῶν) οἱ εὐγενεῖς καὶ ὑπάλληλοι ἀποτελοῦσιν ἐπισημῶν τριῶν ἀν ἐκλαθῶμεν γραμματιζόμενοι τὸν ἡμίση γίνονται 200,000

Τὰ παιδιά 1,200,000 στρατιωτῶν ὡς 169 000 διδάσκονται χειροστικῶ. εἰς τὰ σχολεῖα.

Οἱ χωρικοὶ ὑποτίθενται ὡς 12,000,000 ἐξ αὐτῶν ἡμίση εὐρίσκειται εἰς ἐπὶ 500 ἀναγινώσκων καὶ γράσκων κατὰ τινὰς ἐπαρχίας, οἷον τὴν Λευκὴν Ῥωσίαν, Βολλωνίαν καὶ Ποδολίαν, ἐπὶ εἰς τὰς κεντρικὰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ βιομηχανίας πόλεις, καθὼς καὶ τὰ περιχωρα πασῶν τῶν μεγάλων, εἰς τὰς Γερμανικὰς χώρας, τὰς περὶ τὴν Βαλτικὴν, εἰς τὰς τοῦ στέβου καὶ τῶν πλουσιῶν κώμας ἡ ἀναλογία κατατάσσεται μεγαλητέρα· λαμβανόμενον ὅμως ὡς μέτρον τοῦ 1 εἰς 300, γίνονται 140,800 παιδιά, τέχοντα τὰ στοιχειώδη γράμματα.

Ὅλος δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκόμενων νέων θηολογεῖται ὡς ἐπιζῆς.

Κλήρου	120 000
Εὐγενῶν	45,000
Ἀξιωματικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν	107,000
Ἐμπόρων	27,000
Ἐποδεεστέρων μεσοπολιτῶν	250,000
Ἐπηρετῶν	200,000
Στρατιωτῶν Ἐρέδρων	169,000
Χωρικῶν	140,000
	1,058,000

Ἀφαιρουμένων ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου τῶν ἐπισημῶν εἰς τὰ σχολεῖα, σπουδάζουσι κατ' οἶκον 597,400 ὡστε ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας, κατοικοῦσιν ὡς ἔγγιστα 54,000,000 διδάσκονται 1 ἐκ τῶν 18 τοῦλάχιστον

Ἄλλ' οὕτε καὶ αὐτῆς τῆς Γαλλίας εἰς πάντα τὰ νόμους εὐρίσκειται ἡ ἀναλογία αὕτη· διότι ἐπίσημοις ἑταιρίαις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας τὸ 1837 ἀνήγγειλεν ὅτι ἐκ 326,298 στρατιωτικῶν 155,839 ἀνεγίνωσκον καὶ ἔγραφον, 11,784 ἀνεγίνωσκον μόνον καὶ 149,195 ἦσαν ἀμαθητοὶ 9488 ἡ παιδεία ἐμεινεν ἀνεξερεύνητος = 326,298

(1) Krusenstern—Glagoleff, Statist. Journal du Minist de l intérieur 1837.

(2) Ὁ αὐτὸς αὐτόθι.